TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2005 m. gruodžio 13 d. *

Byloje C-411/03

dėl *Landgericht Koblenz* (Vokietija) 2003 m. rugsėjo 16 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2003 m. spalio 2 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje, pradėtoje

SEVIC Systems AG,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas V. Skouris, kolegijos pirmininkai P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas ir K. Schiemann, teisėjai C. Gulmann (pranešėjas), J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, K. Lenaerts, P. Kūris, E. Juhász, G. Arestis ir A. Borg Barthet,

generalinis advokatas A. Tizzano,
posėdžio sekretorė L. Hewlett, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2005 m. gegužės 10 d. posėdžiui,

* Proceso kalba: vokiečių.

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *SEVIC Systems AG*, atstovaujamos *Rechtsanwalt* C. Beul,

— Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos M. Lumma ir A. Dittrich,

— Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos H. G. Sevenster ir N. A. J. Bel,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos C. Schmidt ir G. Braun,

susipažinęs su 2005 m. liepos 7 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl EB 43 ir 48 straipsnių aiškinimo.

2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant *SEVIC Systems AG* (toliau – *SEVIC*), Neuwied (Vokietija) įsteigtos bendrovės, pareikštą ieškinį dėl *Amtsgericht Neuwied* sprendimo, kuriuo atmetamas jos prašymas nacionaliniame įmonių registre įregistruoti jos ir Liuksemburge įsteigtos bendrovės *Security Vision Concept SA* (toliau — *Security Vision*) susijungimą dėl to, kad Vokietijos teisė, taikoma bendrovių reorganizavimui, numato susijungimus tik tarp Vokietijoje buveinę turinčių bendrovių.

Teisinis pagrindas

3 1994 m. spalio 28 d. Vokietijos įstatymo dėl bendrovių reorganizavimo (Umwandlungsgesetz) (BGBl. 1994 I, p. 3210), 1995 m. pataisyto ir vėliau iš dalies pakeisto (toliau – *UmwG*), 1 straipsnis „Reorganizavimo būdai, teisiniai apribojimai" nustato:

„1. Teisės subjektai, kurių buveinė yra valstybės teritorijoje, gali būti reorganizuojami:

1) susijungiant;

2) skaidant <...>;

3) perduodant turtą;

4) keičiant teisinę formą.

2. Be šiuo įstatymu nustatytų atvejų, reorganizavimas 1 dalies prasme leidžiamas tik tada, jei jį aiškiai numato kitas federacinis ar Žemės įstatymas.

3. Nuo šio įstatymo nuostatų galima nukrypti tik tada, kai tai aiškiai leidžiama. Papildomos nuostatos, įtvirtintos sutartyse, įstatuose ar pasižadėjimuose, yra leidžiamos, išskyrus atvejus, kai šiame įstatyme įtvirtintas baigtinis sąrašas."

4 *UmwG* 2 straipsnis „Susijungimo būdai" numato:

„Teisės subjektai gali susijungti nutraukiant jų veiklą be likvidavimo

1) prijungimo būdu, visą vieno ar kelių teisės subjektų (prijungiami subjektai) turtą perduodant kitam egzistuojančiam teisės subjektui (prijungiantis subjektas) arba

2) <...>

prijungiančio subjekto ar naujo subjekto akcijas ar įmonės dalis priskiriant prijungto teisės subjekto dalių savininkams (partneriams, akcininkams ar įmonininkams)."

5 Kitos *UmwG* nuostatos konkrečiai reglamentuoja tam tikras susijungimo prijungiant sutarties sąlygas (4–6 straipsniai), numato susijungimo ataskaitos parengimą (8 straipsnis), ekspertų atliekamą susijungimo patikrinimą (9 ir paskesni straipsniai) bei pranešimą apie susijungimą (16 ir paskesni straipsniai) iki jį įregistruojant prijungiančio teisės subjekto buveinės vietos įmonių registre (19 straipsnis). 20 ir paskesni *UmwG* straipsniai išvardija įregistravimo šiame registre pasekmes. Bendrąsias nuostatas, reglamentuojančias susijungimą prijungiant, užbaigia nuostatos apie su susijungimu susijusių trečiųjų asmenų, ypač kreditorių, apsaugą.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

6 2002 m. tarp *SEVIC* ir *Security Vision* sudaryta susijungimo sutartis numatė pastarosios bendrovės veiklos nutraukimą be likvidavimo ir viso jos turto perdavimą SEVIC, nekeičiant šios pavadinimo.

7 *Amtsgericht Neuwied* atmetė prašymą įregistruoti susijungimą įmonių registre tvirtindamas, kad *UmwG* 1 straipsnio 1 dalies 1 punktas numato tik subjektų, kurių buveinė yra Vokietijoje, susijungimus.

8 SEVIC dėl šio sprendimo pareiškė ieškinį *Landgericht Koblenz.*

9 *Landgericht Koblenz* manymu, atsakymas į klausimą, ar remiantis *UmwG* 1 straipsnio 1 dalies 1 punktu galima atsisakyti įmonių registrė įregistruoti pirmiau nurodytų bendrovių susijungimą, priklauso nuo EB 43 ir 48 straipsnių aiškinimo bendrovių, kurių buveinė yra Vokietijoje, ir bendrovių, kurių buveinė yra kitose valstybėse narėse, susijungimo (toliau – tarptautiniai susijungimai) kontekste.

10 Šiomis aplinkybėmis manydamas, kad bylos, kuri jame iškelta, sprendimas priklauso nuo šių EB sutarties nuostatų aiškinimo, *Landgericht Koblenz* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar EB 43 ir 48 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad bendrovių įsisteigimo laisvei prieštarauja atsisakymas įregistruoti Vokietijos įmonių registre pagal (*UmwG*) 16 ir paskesnius straipsnius susijungimą, kai Europos užsienio bendrovė siekia susijungti su Vokietijos bendrove, motyvuojant tuo, kad šio įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 1 punktas numato tik Vokietijoje buveinę turinčių teisės subjektų reorganizavimą?“

Dėl prejudicinio klausimo

Pirminės pastabos

11 Primintina, kad *SEVIC* pagal *UmwG* pateikė prašymą įmonių registre įregistruoti susijungimą su *Security Vision*, susijungimo sutarčiai numatant pastarosios bendrovės prijungimą ir veiklos nutraukimą jos nelikviduojant.

12 Šį prašymą *Amtsgericht Neuwied* atmetė tuo pagrindu, kad *UmwG* 1 straipsnio 1 dalies 1 punktas numato, jog reorganizuojami susijungiant gali būti tik teisės subjektai, kurių buveinė yra valstybės teritorijoje (toliau – vidiniai susijungimai), ir todėl šis įstatymas netaikomas reorganizavimams tarptautinių susijungimų būdu.

13 Reikia pažymėti, kad Vokietijoje nėra bendrų taisyklių, kurios būtų analogiškos šio įstatymo numatytoms ir tarptautiniams susijungimams taikomoms taisyklėms.

14 Todėl vidiniai ir tarptautiniai susijungimai Vokietijoje traktuojami skirtingai.

15 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą reikia suprasti taip: iš esmės klausiama, ar EB 43 ir 48 straipsniai draudžia, kad valstybėje narėje būtų apskritai atsisakoma įmonių registre įregistruoti susijungimą bendrovės veiklą nutraukiant jos nelikviduojant ir visą jos turtą perduodant kitai bendrovei, kai vienos iš dviejų bendrovių buveinė yra kitoje valstybėje narėje, nors laikantis tam tikrų sąlygų toks įregistravimas galimas, kai abiejų susijungime dalyvaujančių bendrovių buveinė yra pirmojoje valstybėje narėje.

Dėl EB 43 ir 48 straipsnių taikymo

16 Priešingai tam, ką tvirtina Vokietijos ir Nyderlandų vyriausybės, EB 43 ir 48 straipsniai taikomi pagrindinėje byloje nagrinėjamai susijungimo situacijai.

17 Iš tiesų pagal EB 43 straipsnio antrąją pastraipą, skaitomą kartu su EB 48 straipsniu, pastarajame straipsnyje numatytų bendrovių įsisteigimo laisvė, be kita ko, apima teisę steigti ir valdyti bendroves tomis pačiomis sąlygomis, kurios įsisteigimo šalies teisės aktuose yra nustatytos jos pačios bendrovėms.

18 Taigi, kaip savo išvados 30 punkte pažymi generalinis advokatas, įsisteigimo teisės taikymo sritis apima visas priemones, leidžiančias ar bent jau palengvinančias patekimą į kitos nei įsisteigimo valstybės narės rinką ir ekonominės veiklos vykdymą šioje valstybėje, suinteresuotiems ūkio subjektams leidžiant realiai dalyvauti šios valstybės narės ekonominiame gyvenime tokiomis pačiomis sąlygomis, kurios taikomos nacionaliniams ūkio subjektams.

19 Tarptautinių susijungimų operacijos, kaip ir kitos bendrovių reorganizavimo operacijos, atitinka skirtingose valstybėse narėse įsteigtų bendrovių bendradarbiavimo ir pertvarkymo būtinybę. Jos yra ypatingi įsisteigimo laisvės įgyvendinimo būdai, kurie yra svarbūs geram vidaus rinkos veikimui, ir todėl priklauso ekonominei veiklai, kurios atžvilgiu valstybės narės yra įpareigotos gerbti EB 43 straipsnyje numatytą įsisteigimo laisvę.

Dėl įsisteigimo laisvės apribojimo egzistavimo

20 Šiuo atžvilgiu pakanka priminti, kad Vokietijos teisėje, priešingai nei vidinių susijungimų atveju, jokia nuostata nenumato tarptautinių susijungimų registravimo nacionaliniame įmonių registre, ir dėl šios priežasties prašymai įregistruoti tokius susijungimus paprastai atmetami.

21 Tačiau, kaip savo išvados 47 punkte pažymėjo generalinis advokatas, pagrindinėje byloje nagrinėjamas susijungimas yra veiksminga priemonė bendrovėms reorganizuoti, kadangi atlikus tik vieną operaciją ji leidžia užsiimti tam tikra veikla turint naują formą ir veiklos nenutraukiant, taip sumažinant sunkumus ir išlaidas bei sutrumpinant terminus, būdingus kitiems bendrovių reorganizavimo būdams, pavyzdžiui, bendrovės veiklos pasibaigimui likviduojant jos turtą ir šio turto dalių perleidimui įsteigtai naujai bendrovei.

22 Kadangi taikant nacionalines taisykles šiuo bendrovių reorganizavimo būdu negalima pasinaudoti, nes vienos jų buveinė yra ne Vokietijos Federacinėje Respublikoje, o kitoje valstybėje narėje, Vokietijos teisė įtvirtina nevienodą bendrovių traktavimą pagal vidinį ar tarptautinį susijungimo pobūdį, o tai gali sulaikyti nuo Sutartyje įtvirtintos įsisteigimo laisvės įgyvendinimo.

23 Šis nevienodas traktavimas reiškia apribojimą EB 43 ir 48 straipsnių prasme, kuris prieštarauja įsisteigimo teisei ir gali būti priimtinas tik tada, kai juo siekiama teisėto, su Sutartimi suderinamo tikslo ir jei jis yra pateisinamas privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais. Be to, tokiu atveju būtina, kad jo taikymas būtų tinkamas taip siekiamo tikslo pasiekimui ir neviršytų to, kas būtina jam pasiekti (žr. 2002 m. lapkričio 21 d. Sprendimo *X ir Y*, C-436/00, Rink. p. I-10829, 49 punktą ir 2004 m. kovo 11 d. Sprendimo *De Lasteyrie du Saillant*, C-9/02, Rink. p. I-2409, 49 punktą).

Dėl apribojimo galimo pateisinimo

24 Vokietijos ir Nyderlandų vyriausybės tvirtina, kad vidiniams susijungimams taikomomis sąlygomis ypač siekiama apsaugoti kreditorių, akcininkų mažumos ir darbuotojų interesus bei išsaugoti mokesčių kontrolės veiksmingumą ir verslo

sandorių sąžiningumą. Šiuo atžvilgiu jos pažymi, kad konkrečios problemos kyla dėl tarptautinių susijungimų ir kad šių problemų sprendimui reikalingos specialios taisyklės, kuriomis siekiama šiuos interesus apsaugoti vykdant tarptautinį susijungimą, dėl kurio vienai teisinei operacijai taikoma kelių valstybių teisė. Šios taisyklės reikštų teisės aktų suderinimą Bendrijos lygiu.

25 Šiame kontekste Nyderlandų vyriausybė primena, kad 2003 m. lapkričio 28 d. Bendrijos teisės aktų leidėjui Europos Bendrijų Komisija pateikė Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl akcinių bendrovių tarptautinių susijungimų (KOM(2003) 703 galutinis) pasiūlymą, kurio pirmoje ir antroje konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„1) Skirtingų valstybių narių bendrovių bendradarbiavimo ir jungimosi poreikis bei sunkumai, su kuriais teisės aktų ir administraciniu lygmeniu susiduriama bendrovėms atliekant tarptautinius susijungimus Bendrijoje, lemia būtinybę, siekiant vidaus rinkos sukūrimo ir veikimo, priimti Bendrijos teisės nuostatas tarptautiniams susijungimams palengvinti <...>

2) <...> valstybės narės negali pakankamai pasiekti minėtų tikslų, kadangi reikia nustatyti reglamentavimą, kuris apimtų bendrus tarptautiniu lygiu taikomus elementus, ir todėl dėl savo masto ir pasiūlyto veiksmo pobūdžio galėtų būti geriau pasiekti Bendrijos lygiu <...>“ (Neoficialus vertimas)

26 Šiuo atžvilgiu primintina, kad nors Bendrijos suderinimo taisyklės yra iš tiesų naudingos palengvinant tarptautinius susijungimus, tokių taisyklių egzistavimas

negali būti išankstine sąlyga EB 43 ir 48 straipsniuose įtvirtintai įsisteigimo laisvei įgyvendinti (šiuo klausimu žr. 1992 m. sausio 28 d. Sprendimo *Bachmann*, C-204/90, Rink. p. I-249, 11 punktą).

27 Be to, reikia pažymėti, kad nors 1978 m. spalio 9 d. Tarybai priėmus Trečiąją direktyvą 78/855/EEB, pagrįstą Sutarties 54 straipsnio 3 dalimi, dėl akcinių bendrovių jungimo (OL L 295, p. 36), valstybėse narėse egzistuoja suderintos taisyklės, skirtos vidaus susijungimams, tarptautiniai susijungimai kelia ypatingas problemas.

28 Dėl to negalima atmesti, kad privalomieji bendrojo intereso pagrindai, kaip antai kreditorių, akcininkų mažumos ir darbuotojų interesai (žr. 2002 m. lapkričio 5 d. Sprendimo *Überseering*, C-208/00, Rink. p. I-9919, 92 punktą), bei mokesčių kontrolės veiksmingumo ir verslo sandorių sąžiningumo išsaugojimas (žr. 2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendimo *Inspire Art*, C-167/01, Rink. p. I-10155, 132 punktą), tam tikromis aplinkybėmis ir laikantis tam tikrų sąlygų galėtų pateisinti įsisteigimo laisvę ribojančią priemonę.

29 Tačiau taip pat būtina, kad ši ribojanti priemonė būtų tinkama užtikrinti, kad siekiami tikslai bus pasiekti, ir neviršytų to, kas būtina jiems pasiekti.

30 Tai, kad valstybėje narėje apskritai atsisakoma įmonių registre įregistruoti šioje valstybėje įsteigtos bendrovės ir bendrovės, kurios buveinė yra kitoje valstybėje narėje, susijungimą, sudaro kliūtis tarptautiniams susijungimams, nors šio sprendimo 28 punkte minimiems interesams pavojus nekyla. Bet kuriuo atveju tokia taisyklė viršija tai, kas yra būtina pasiekti tikslams, skirtiems šiems interesams apsaugoti.

31 Šiomis aplinkybėmis į pateiktą klausimą reikia atsakyti, jog EB 43 ir 48 straipsniai draudžia, kad valstybėje narėje būtų apskritai atsisakoma įmonių registre įregistruoti susijungimą bendrovės veiklą nutraukiant jos nelikviduojant ir visą jos turtą perduodant kitai bendrovei, kai vienos iš dviejų bendrovių buveinė yra kitoje valstybėje narėje, nors laikantis tam tikrų sąlygų toks įregistravimas galimas, kai abiejų susijungime dalyvaujančių bendrovių buveinė yra pirmojoje valstybėje narėje.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

32 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

EB 43 ir 48 straipsniai draudžia, kad valstybėje narėje būtų apskritai atsisakoma įmonių registre įregistruoti susijungimą bendrovės veiklą nutraukiant jos nelikviduojant ir visą jos turtą perduodant kitai bendrovei, kai vienos iš dviejų bendrovių buveinė yra kitoje valstybėje narėje, nors laikantis tam tikrų sąlygų toks įregistravimas galimas, kai abiejų susijungime dalyvaujančių bendrovių buveinė yra pirmojoje valstybėje narėje.

Parašai.